

canis ad proprium impietatis vomitum repedavit A est. Fecit et oratorium beato Euplo martyri foris portam beati Pauli apostoli, quod ³ etiam ornavit.

Tunc sanctissimus Theodorus papa scripsit Paulo patriarchæ regio civitatis tam rogans, quamque regulariter increpans, necnon per apocrisiarios, ut dictum est, pro hoc maxime destinatos præsentialiter admonens, et contestans, quatenus proprium emendaret commentum, atque ad orthodoxam fidem ⁴ catholicæ ecclesiae remearet. Et neque rogantes, neque increpantes potuerunt eum a suo conamine quoquo modo revocare. Propter quod ⁵ ab apostolica sede ipse depositionis ultione percussus [percussus] est. Hic fecit ordinationem unam per mensem Decembrem, presbyteros viginti unum, diaconos quatuor, episcopos per diversa loca numero quadraginta sex. Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum apostolum sub die secundo Idus Maii, et cessavit episcopatus dies quinquaginta duos [mensem unum, dies xvi].

JACOBI SIRMONDI ADMONITIO AD LECTOREM DE SEQUENTIBUS EPISTOLIS.

Proxima epistola est Theodori papæ ad Paulum patriarcham, qua ejus synodicas respondet, arguitque illum duplice de causa. Primum quidem, quod ecthesis Heraclianæ chartam publicis in locis a Pyrrho suspensam non sustulerit. Deinde quod Pyrrhi, qui patriarchatum odio compulsus abdicarat, adhuc superstis, et nondum dominati sedem occuparit. Quare synodus coram apocrisiariis suis, convoca i jubel, ut illius causa examinetur. Quod ipsum etiam in altera epistola scribit ad episcopos qui Paulum consecrarent. Ad decretum vero eccheses anathematizandæ Constantinopolim transmisum, quod inter utramque epistolam insertum est, alludere videntur episcopi Cyprii in epistola ad Theodorum papam, quæ in synodo Romana Martini papæ legitur, secretario ². At Serici diaconi quem Theodorus in priore epistola nominat, meminit etiam Honorius in altera ad Sergium epistola, cuius pars quedam synodi vi, actione 15, continetur. Ex quo liquet illum perdiu et sub diversis pontificibus apocrisiarii munere perfundit.

EPISTOLA PRIMA SYNODICA

THEODORI PAPÆ I, AD PAULUM PATRIARCHAM CONSTANTINOPOLITANUM.

Synodicas fraternalitatis vestræ litteras, datas per ^C suscepisse significamus; quarum percurrentes textum, invenimus eam inter spem et metum, quenam lectiones variantes ex cod. LUC. 490.

¹ Decerpens.

² Sebastiano.

³ Etiam dedicavit.

⁴ Catholicam apostolicam ecclesiam remearet.

⁵ Justa ab apostolica.

NOTÆ SEVERINI BINII.

imperator Pyrrhi conversionem audisset, misit Platon exarcho successorem Olympium, hereticum audacissimum, qui ubi Ravennam se contulit, omne adhibuit studium ut perficeret quod imperatori gratum esse sciebat: nimurum, ut Pyrrhum in pristinum errorem revocaret. Quod ut implere posset, elaboravit ut illum ab urbe Ravennam adduceret, cumque illud ex animi sententia consecutus esset, qua pollebat auctoritate ipsum aggressus, nunquam deseruit, quousque desertorem fidei et assertorë catholicæ confessionis prævaricatorem efficerit. Hoc est quod Theophane anno 20 Heraclii imperatoris ait: «Pyrrhus cum Roma discessisset, et Ravennam pervenisset, ut canis ad vomitum suum reversus est. Quo papa Theodorus comperto, plenitudine convocate Ecclesiæ ad sepulcrum verticis apostolorum accessit, et divino calice expostulato, ex vivisico sanguine in atramentum stillavit, et ita propria manu depositionem Pyrrhi excommunicati facit. » Eadem de Pyrrho historiam integre recenset summatis secretario ¹ concilii Lateranensis Martinus papa his verbis: « Pyrrhus denuo, pluribus episcopis terrore et blandimentis dolose ab eo deceptis, hujusmodi

impietatem actis et subscriptionibus propriis eorum, qui ab eo decepti sive vim passi sunt, confirmare studuit. Propter quod antea confusus, festinavit, pro hoc ipso hic adveniens, emendare proprium commissum, et libellum obtulit cum sua subscriptione apostolicæ nostre sedi, condemnans in eodem libello omnia, quæ a se vel a decessoribus suis scripta vel acta sunt adversus immaculatam fidem nostram. His itaque ab eo peractis, postea rursus more canis ad proprium impietatis vomitum repedavit, justam mercedem ac retributionem propriæ transgressionis, canonicam poenam sive depositionem decerpens. ² Haec ex Theophane et concilio Lateranensi secret. ¹ sub Martino papa. Baron., anno 648, n. 11 et seq.

³ Qui prædictus Pyrrhus reversus est in partes orientis. Ubi in gratiam imperatoris receptus, loco impiæ promissæ mercedis, Constantinopolitanam sedem post obitum Pauli recepit anno Domini 652, et post menses quatuor ex hac vita ad tremendi iudicis Dei tribunal evocatus fuit, subrogato in locum illius Petro versutissimo Monothelita heretico.

admodum inter fidem gemini littoris portum confidenter pariter et fluctuantem, et non frusta. Nam sacerdotium grave onus est, quod scilicet aliorum vita cura fatigat, juxta quod scriptum est : *Quis infirmatur, et ego non infirmor? quis scandalizatur, et ego non ueror?* (II Cor. xi.) Et quanto inetsu sacerdotalis mens concutitur; ne forte per silentium vel immoderatum eloquium maculetur, tanto spe et maxima propriae fortitudinis penna ad altitudinem sublevarunt, quando de subjectorum prolectu gratulatur. Scriptum est enim : *Ubi plurimæ segetes, ibi manifesta fortitudo boum* (Prov. xiv). Hinc e contra metus reverberat. Scriptum namque est : *Fili mi, si spoponderis pro amico tuo, defixisti apud extraneum manum tuam. Illaqueatus es verbis oris tui, et captus propriis sermonibus. Hac ergo quod dico, fili mi, et temei ipsum libera, quia incidisti in manum proximi tui. Discurre, festina, suscita amicum tuum, ne deridis somnum oculis tuis, nec dormitent palpebrae tuæ. Eruere quasi damula de manu, et quasi avis de insidiis aucupis* (Ibid). Audivimus, dilectissime frater, per timorem periculum nostrum, audiamus per spem repromissum consolationum solatium. *Ego sum, inquit Deus, pars hereditatis tue* (Num. xviii). Et iterum : *Sacerdo'es tui induant justitiam* (Psal. cxxxii). Timor autem concutit, cum alias dicitur : *Cui multum creditur, multum ab eo exigetur* (Luc. xii). Et iterum : *Potentes potenter tormenta patientur* (Sap. vi). Et rursus spes nos resovet, ubi ait : *Labia sacerdotis custodient scientiam, et legem exquirunt ex ore ejus, quoniam angelus Domini exercitum est* (Malach. ii). Inter tot ergo procellas atque tranquillos fluctus aestuare profundum, quid aliud est nisi in portu asperimi littoris navim mentis nostræ tempestatibus concuti? Sed quia majorem fiduciam ex longanimitate Dei Evangeliorum habere cognoscimus; spe gaudentes hujusmodi aestum nullo modo formidamus. Nos ergo quid nisi dispensatores unius pastoris sumus? Ipso enim pascente pascimus, et regente regimur, quoniam omnes sub eodem pastore cum ovibus ipsius oves pascuae sumus. Neque enim nostris viribus, sed Dei gratiae deputamus quod sumus. Tantum restat, ut, cum Divino auxilio, petendo, querendo, pulsando, fide et opere donum gratiae irreprehensibiliter exhibere possimus, quo, concutatis vitiis, virtutum re promissa præmia percipere mereamur. Superbia, quæ est initium omnis peccati, longe a sacerdotalium mentibus fiat. Avaritia rursus, quæ est idolorum servitus, atque omnium malorum radix, absconsa, et a turbine polveris sui procul amota destruatur, quæ excusat etiam oculos sapientum. Dilectionem igitur omnium virtutum matrem, sine qua nihil perficitur, et in qua omnes virtutes pacis compleæ vinculo indissolubiliter continentur, fide recta et spe certa studio indesinenti teneamus. Et quoniam fide hominum corda purgantur, lecti apices dilectionis vestrae limpida fidei fluenta vos de fontibus Salvatoris haussisse, et sicut prædicamus prædicare, et quemadmodum credimus credere, et sicuti docemus indiminute

A docere manifestarunt. His ergo ita se habentibus, cum ea quæ a Pyrrho adversus apostolicam fidem nostram ad subversionem synodalium decretorum prolata sunt, tam per dogma sedis apostolicæ, quod expositum est a prædecessore nostro, quam per ius sionem filii nostri mansuetissimi principis destructa sint : quamobrem fraternalis tua a publicis locis chartam, quæ suspensa pridemque cassata fuerat, non abstulit? quæ scilicet scandalum sanctis Dei ecclesiis non modicum intulit. *Corde enim creditur ad justitiam, ore autem confessio fit in salutem* (Rom. x). Si dejiciendum ergo ejusdem Pyrrhi conamen fraternalis vestra ducit, qua pro causa prædictam chartam de pariete non depositum? Nemo quippe quod abominatur colit. Si autem, quod absit, hujusmodi scriptum amplectitur, cuius rei gratia nobis hoc per propria synodica sua minime patescit? Neutrum enim sine horum alterius dejectione indemniter stare potest. Nam si recta fides, quæ a tot conciliis robora est, ab Heraclio et Pyrrho cum quadam additione et emendatione corripitur, ergo fides a Patribus subtiliter examinata commoveri cognoscitur, et mortui vacua spe beatitudinis deciderunt, quod averiat Deus a fidelium cordibus. Hi enim qui defuncti sunt minime perierunt : *Pretiosa namque in conspectu Domini mors sanctorum ejus* (Psal. cxv). Et qui vivunt in hac fide, mundi effecti sunt, Patriunque dogma signata fide verum et pium firmiter est posteris traditum. Resiat igitur quod contra fidem promulgatum est irritum fiat, et cum auctore proprio destruatur. Porro, mirati sumus quia episcopi, qui fraternalitatem tuam consecraverunt, sanctissimum illum in litteris suis dixerunt; sed et quia propter vulgarem turbationem et odium ecclesiæ hunc Constantinopolitanæ abrenuntiassæ significaverunt. Propter quod etiam in ambiguitate positi, quæ a fraternalitate vestra scripta sunt judicaveramus ad modicum quid differre, donec iam dictus Pyrrhus ab episcopatu Ecclesiæ Constantinopolitanæ pelleretur. Nam turbatio et odium populi episcopatus gradum nescit auferre. Canonica enim vindicta super eo debuerat provenire quo fraternalis tuæ consecratio irreprehensibilis et firma consistat. Scriptum est enim : *Si vir ejus mortuus fuerit, soluta est a lege viri. Si autem vir ejus virit, adultera vocabitur si fuerit cum alio viro* (Rom. vii). Erunt enim duo in carne una. Mysterium autem hoc magnum est, ait Apostolus : *Ego autem dico in Christo et Ecclesia* (Ephes. v). Etenim licet indigni simus, locum tamen ejus in Ecclesiis adimplemus. Vivente itaque prædicto Pyrrho, et nondum natura vel culpa extinto, ne forte fieret schisma, oportuerat præcaveri. Ut ergo fraternalis vestra sacerdotalis robustior ordo permaneat, oportet debitum adversus eum colligi episcoporum ex propinquioribus locis conventum. Præcepimus enim super hoc etiam charissimis filiis nostris Serico archidiacono, et Martino diacono et apocrisiario, quibus et locum nostrum ad hujus rei deliberationem credimus, quatenus cum fraternitate

vestra prædicti Pyrri culpa regulariter exquiratur. Non enim præsentia ejus necessaria est, ubi excessus ejus et scripta veritati repugnantia præsto sunt, ut cum de his dijudicatur, modis omnibus condemnetur. Primo quidem, quoniam Heraclium, qui anathematizavit inviolabilem orthodoxorum Patrum fidem, diversis laudibus extulit, et sophisticam jussionem ipsius, in qua quasi symbolum fidei composuit, subscribendo firmavit, furtivisque surreptionibus quosdam sacerdotes apud se singulatim prædictam chartam roborare coegit, et in publicis locis suspendere ad destructionem Chalcedonensis concilii audaci transgressione præsumpsit. Unde non modicum dissensionis scandalum Ecclesiæ Dei disseminavit, et obtestatione conventus a decessore nostro corrigi parvipendit. His igitur et aliis in synodo fraternitas vestrae requisitis, canonice hunc executioni submittite, ut sacerdotali ordine et episcopali legislatione, ac regulariter eo sacerdotio denudato, non solum fides illibata permaneat, sed et fraternitatis vestrae gradus episcopalis firmior conservetur. At vero, si diligenter fraternitas vestra, dum consiliatur, perspexerit fautores jam dicti Pyrri circumstrepere, et senseritis crebro, insolenter præsenti negotio quod definiendum est, impedimentum per dilationem afferre, ut proprium compleant quandoque consilium, vobis contradicentes, nisi juxta volum suum quidquam proveniat; et si ob hoc fraternitate vestram obnoxiam facere, vel etiam schisma de eadem persona tentaverint, possibile est ut absindatur etiam in hujusmodi capitulo talis versularum ipsorum intentio, et obtineatur jussio a domino nostro et filio Christianissimi principis, quoniam de hoc enixius eum per litteras nostras poposcimus, ut scilicet sepe dictum Pyrrhum ad hanc Romanam urbem jubeat mitti, quatenus conventu synodico a nobis effecto, pro sua temeritate judicetur. Sic enim et fraternitatis vestrae episcopalae dignitas omni futuro contrariorum schismate firmior apparere valebit, et scandalum novitatis ab orthodoxa fide pulsum iucabitur, atque Dei Ecclesia continuæ paci donabitur. Deleri namque ab Ecclesia Dei scandala debent, et extirpari. Multa enim possunt oriri dissensionis zizania contra promotionem fraternitatis tuæ, nisi canonica falce ne proficiant radicibus rescindantur. Siquidem cum patitur unum membrum, compatiuntur reliqua corporis membra. Absit ergo ut schismata et dissensiones proveniant, secundum quod et manus etimum dominum et filium nostrum principem per litteras nostras petivimus, quo ab episcopatu fraternitatis vestre omnia quæ nuper exorta sunt scandala recidantur, et nos quidem veluti fraterna viscera condolentibus providentiae nostræ medelam afferentes appareamus. Verumtamen prædictam chartam, quæ contra orthodoxam fidem et Chalcedonense concilium sophisticè probatur exposita, cunctis viribus irritam esse deliberamus, et vinculo anathematis refutatam, atque

Aut a nobis et ab omnibus orthodoxis episcopis abominatam respuiimus. Sufficit namque nobis fides, quam sancti apostoli prædicaverunt, concilia firmauerunt, et sancti Patres consignaverunt, per quam renati et docti facti sumus, quamque doceimus, nullum augmentum in symbolo fidei, quod a synodis est firmatum, recipientes. Anathema his qui addunt, anathema qui demunt sancto mathemati, id est symbolo, quod in concilio Nicæno definitum, Constantinopolique firmatum, et in Ephesino primo, atque Chalcedone, a sanctis et orthodoxis Patribus, qui in catholica fide floruerunt, gratia sancti est Spiritus stabilitum. Hæc et his similia concordi sensu fraternitas vestra prædicando nobiscum ore et opere confitetur. Similiter autem anathematizantes omnes haereses et autores earum, ut id ipsum dicamus omnes, sicut scriptum est, et schismata nullo modo germinent in Ecclesiis Dei, quæ spirituali jaui et bis acuto sententiae gladio sunt recisa. Porro præsentem litterarum latorem fraternitati vestrae in omnibus commendamus, quoniam et mores ejus exigunt ut eum vobis nos commendare debeamus: quia manifeste vestram nobis præsentiam exhibere venerabilis ejus atque perfectio morum dignoscitur.

* EXEMPLAR

Propositionis transmissæ Constantinopolim a Theodoro sanctissimo papa Romano.

CDominus ac Salvator noster in Evangelii apostolis suis ita dixit: *Quicunque solverit unum de mandatis istis minimis, et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cœlorum* (*Math. v.*); et alia Scriptura dicit: *Ne transferas terminos æternos, quos posuerunt patres tui* (*Prov. xxi.*). His ergo sic se habentibus, ad notitiam fraternitatis vestrae deducimus quia Pyrrhus, qui quoniam Ecclesiæ Constantinopoleos episcopatum subripuit, et instar lupi sub pretextu pastoris latitatbat, contra orthodoxam fidem, cornu bellico erecto, quardam novitatis figura compositum, et chartis a se dictatis, quosdam furtivis ac subreptitiis modis subscribere compulit sacerdotes: versute gressens, ut haereticum præsumptionis suæ dogma subreptis aliorum subscriptionibus stabiliret, et veluti novum mathema contra colendum, nobisque traditum a sanctis Patribus symbolum componere conatur. Et quoniam in Chalcedonensi concilio anathema positum est his qui addiderint vel demperint quid in fide quæ a tot Patribus est roborata, hujus rei gratia dilectionem vestram præmunire consideravimus, ut his quæ a prædicto Pyrro adversus apostolicam fidem præsumpta sunt, reprobatis, eamdem fidem, sicut et fisi sumus, retineatis, quam ex ipso lacte uberum sanctæ Ecclesie simul suscitatis, universa temerarie novitatis deliramenta desiruientes. Nos enim tam per alias litteras, quam per decretum præsentis propositionis, omnia quæ contra orthodoxam et apostolicam fidem nostram ab ejusdem Pyrri nova et temeraria vanitate introducta sunt, abominantes, simulque cum charta, quæ proposita, et in

publicis locis ab eo suspensa est, anathematizantes, A floruerunt, posteris tradita per sancta quinque con-
volumus omnes illa sapere, id est tenere, que sancti clilia firmaverunt.
apostoli tradiderunt et Patres qui in orthodoxa fide

EPISTOLA II,

AD EPISCOPOS QUI CONSECRAYERUNT PAULUM PATRIARCHAM CONSTANTINOPO- LITANUM PROPTER PYRRHUM EX PATRIARCHA.

Litteras fraternitatis vestrae, per quas nobis de promotione Pauli fratris et coepiscopi nostri significasti, suscepimus, et gavisi quidem super hujus sumus ordinatione. Sed futura moestitia huic videlicet successura, propter zizania quæ nascitura fore sperantur, animum nostrum valde concussit, nisi diligentissima manu et cautissima cura, priusquam crescant, et Dominicam messem sufficiat, extirpentur. Debuerat igitur Pyrrhus, qui sanctis Dei Ecclesiis scandalum seminavit, canonice prius animadversioni submitti, et tum prælatus frater noster Paulus sacrari: ne forte tempore aliquo de ejectione sua quamquam se putet querimoniam objecturum, quod odium sustinuerit populare, et vi pulsus libellum dederit, et suam Ecclesiam refutaverit, sicut nobis fraternitas vestra per litteras suas significavit. Facile quippe mutantur homines, et quidem aliquando ex odio ad dilectionem assurgunt, aliquando vero a dilectione in odium dilabuntur. Qua ergo pro causa, quæ dissimulari futura sunt provido non contemplantur obtutu? ne forte proveniens scandalum variis simultatibus Ecclesiam Dei discindat. Sunt capitula, quibus prædictus Pyrrhus canonice potest ab omni sacerdotali ordine pelli. Primum quidem, quia Heraclium, qui anathematizavit catholicae fidem et Patres orthodoxe sentientes, in litteris suis laudibus extulit, et per subreptionem, per quosdam sacerdotes qui subscripti erant, sophisticam quoque chartam adversus apostolicam fidem confirmare præsumpsit, et in publicis locis suspendere festinavit, quasi novam fidem et symbolum contra sanctam Chalcedonensem synodum: pœnam minime veritus æterni judicii, et anathema quod positum est in eadem Chalcedonensium synodo, quod nemo nequam sancto mathemati, id est colendo simbolo, quidquam addere vel minuere audere perirent. Predictus autem Pyrrhus nec protestatione conventus a pravitate sua recedere passus est. Ideo ergo jam memoratam chartam abominantes, et omnia quæ crebro dictus Pyrrhus contra fidem

B molitus est, anathematizantes, quin etiam nunc iterum atque iterum anathematizamus: illa tantum amplectentes quæ sancti nobis Patres in synodis tradiderunt, nihil fidei addentes, nec auferentes. Et idcirco quæ in personam prædicti Pyrrhi definierimus, in litteris quas ad jam memoratum fratrem et coepiscopum nostrum misimus, agnosceatis. Ut igitur scandalum minime futuro tempore generetur, secundum præfixum modum diligenter sacra providentia extinguere curet. Et res quidem ipsa nos magis ad tribulationem provocavit, et nascitura zizania conjecturis probabilibus informavit, quoniam per litteras vestras prædictum Pyrrhum sanctissimum nominasti. Si enim alia taceamus, et nihil omnino peccavit aut in religionem, aut in doctrinam fidei, et nec una culpa damnavit: quomobrem de propria est ejectus Ecclesia? Sed fortasse quis dixerit, generale hoc odium fecit. Sed vulgaris tumultus jus sacerdotii auferre non potest, nec odium sacro quemquam ordine denudare. Manifestæ quippe sunt canonice causæ, quæ jura sacerdotii recidere possunt. Nisi enim naturæ causa præsul extinguatur, Ecclesiam ejus alius non potest irreprehensibiliter apprehendere. Et hæc quidem non contradicentes ordinationi prædicti fratris nostri Pauli scribimus, sed vulnus latens et absconsum medente manu adaperimus, ne in vitalia viscera serpere possit, omnem immunditiam fetidæ putredinis medicinaliter exhaustientes, et quæ possunt fieri diligentia providæ incisionis penetrantes, non ut hæc flant optantes. Nam sæpe dictum fratrem nostrum in visceribus mentis nostræ complectimur et sovemus: sed ne schismata flant, fraterna providentia et affectione dilectionis terremur: quatenus episcopatu ejus manus impositio nullomodo maculetur. Denique interemptis et suffocatis schismatisbus, et fides quoque orthodoxa, quæ tot spiritualibus paradisi flororum odoribus per agricolas Christi Dei nostri, sanctos videlicet apostolos, eluxit, nullatenus aliquibus zizaniorum spinis poterit sauciari.

EPISTOLA III,

ECCLESIARUM AFRICANARUM AD SANCTUM THEODORUM ROMANUM PONTIFICEM.

Domino beatissimo apostolico culmine sublimato,
sancto Patri patrum, Theodoro papæ, et summo

Τῷ μακαριωτάτῳ δεσπότῃ, καὶ τῇ ἀποστολικῇ κήρυξῃ
ὑπερέχουντι πατρὶ πατρῶν Θεοδώρῳ τῷ ἀγιωτάτῳ πάπᾳ